

Biuletyn Prawa Karnego nr 5/05

13 września 2005 – 30 września 2005 r.

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Wojskowej SN

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawierać będzie także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawiać omówienie bieżących wokand.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszczone będą bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjnych orzeczeniach.

3. Legislacja

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu. Prezentowane będą zarówno projekty aktów normatywnych jak i informacje umożliwiające zapoznanie się z przebiegiem dyskusji wokół tych projektów. W dziale tym przedstawiane będą opinie sporządzane przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego a także projekty przygotowywane przez to gremium.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane będą opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz SN oraz asystentów Izby Karnej SN.

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane będą aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane będą także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

*Docelowo większość informacji przedstawianych w Biuletynie gromadzona będzie i udostępniana za pośrednictwem strony www Sądu Najwyższego. **Obecnie na stronie tej udostępnione są poprzednie numery Biuletynu** (link: . www.sn.pl/orzecznictwo/index.html).*

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie bardzo wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

Włodzimierz Wróbel
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego
bsakww@sn.pl

SPIS TREŚCI

1. ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO – IZBA KARNA I WOJSKOWA.....	3
1.1. UCHWAŁY I POSTANOWIENIA (KZP).....	3
1.2. ORZECZENIA W SPRAWACH KASACYJNYCH.....	7
1.3. ORZECZNICTWO IZBY WOJSKOWEJ SN.....	12
1.5. BIEŻĄCA WOKANDA.....	12
2. ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO.	14
2.1. WYROKI I POSTANOWIENIA TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO.....	14
2.2. WOKANDA TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO.....	14
3. LEGISLACJA	15
3.1. AKTY NORMATYWNE DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO.	15
3.2. PRACE LEGISLACYJNE RZĄDU.....	15
3.3. PRACE LEGISLACYJNE SEJMU I SENATU RP.....	18
3.4. OPINIE I STANOWISKA KOMISJI KODYFIKACYJNEJ PRAWA KARNEGO.....	18
4. ANALIZY.....	19
5. INFORMACJA MIĘDZYNARODOWA.....	20
5.1. RADA EUROPY.....	20
5.2. ORZECZNICTWO EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW CZŁOWIEKA.....	20
5.3. EUROPEJSKI TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI.....	21
5.4. UNIA EUROPEJSKA.....	23
5.5. MIĘDZYNARODOWE PRAWO KARNE – MIĘDZYNARODOWE TRYBUNAŁY KARNE.....	23
6. PRZEGLĄD KSIĄŻEK I CZASOPISM.	24
6.1. ORZECZNICTWO SĄDÓW APELACYJNYCH NR 8 Z 2005 R.....	24
6.2. ORZECZNICTWO SĄDÓW POLSKICH NR 9 Z 2005 R.....	24
6.3. PRZEGLĄD SĄDOWY NR 9 Z 2005 R.....	24
6.4. PAŃSTWO I PRAWO NR 9 Z 2005 R.....	24
7. INFORMACJE I OGŁOSZENIA.	25

1. ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO – IZBA KARNA I WOJSKOWA.

1.1. Uchwały i postanowienia (KZP).

1.1.1. Wynagrodzenie biegłego.

przepisy: art. 10 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym

hasła: koszty postępowania

Uchwała SN z dnia 21 września 2005 r. (sygn. akt I KZP 27/05)

Teza:

„«Wynagrodzenie biegłego za wykonaną pracę», o którym stanowi art. 10 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. z 1950 r. Nr 49, poz. 445 ze zm.), nie obejmuje zwrotu należności za czas zużyty na dojazd do miejsca czynności sądowej.»

Pełny tekst uchwały: http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0027_05.pdf

1.1.2. Zbieg przepisów określających wykroczenie i przestępstwo skarbowe.

przepisy: art. 7 § 1 k.k.s.

hasła: zbieg przepisów; przestępstwo skarbowe; wykroczenie skarbowe

Uchwała SN z dnia 21 września 2005 r. (sygn. akt I KZP 23/05)

Teza:

„Jeżeli ten sam czyn wyczerpuje znamiona przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych, sąd skazuje tylko za jedno przestępstwo skarbowe na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów, chyba że zbieg tych przepisów ma charakter pozorny (pomijalny).»

Pełny tekst uchwały: http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0023_05.pdf

1.1.3. Udział prokuratora w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

przepisy: ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

hasła: prokurator; skarga na przewlekłość postępowania; strony postępowania

Uchwała SN z dnia 21 września 2005 r. (sygn. akt I KZP 24/05)

Teza:

„Prokurator może brać udział w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843) jedynie wtedy, gdy na skutek złożenia skargi stał się stroną tego postępowania (skarżącym w rozumieniu tej ustawy).”

Pełny tekst uchwały: http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0024_05.pdf

1.1.4. Właściwość miejscowa sądu.

przepisy: art. 31 § 3 k.p.k.

hasła: właściwość sądu

Postanowienie SN z dnia 21 września 2005 r. (sygn. akt I KZP 26/05)

Teza:

„W sprawie, w której miejsce popełnienia przestępstwa (przestępstw) jest ustalone, art. 31 § 3 k.p.k. nie dopuszcza właściwości miejscowej sądu, w którego okręgu przestępstwa nie popełniono, nawet jeśli w jego okręgu najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze.”

Pełny tekst postanowienia: http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0026_05.pdf

1.1.5. Strażnicy gminni (miejscy) jako funkcjonariusze publiczni w rozumieniu art. 115 § 13 pkt 4 k.k.

przepisy: art. 115 § 13 pkt 4 k.k.

hasła: funkcjonariusz publiczny

Postanowienie SN z dnia 21 września 2005 r. (sygn. akt I KZP 28/05)

Teza:

„Art. 115 § 13 pkt 4 k.k. obejmuje pracowników jednostek samorządu terytorialnego, a więc wszystkich pracowników zatrudnionych przez gminę, z wyłączeniem tych, którzy pełnią czynności wyłącznie usługowe. Tak więc strażnicy gminni (miejscy) jako pracownicy gminy, wykonujący czynności określone w art. 10-12 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach miejskich (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 779 ze zm.), są funkcjonariuszami publicznymi w rozumieniu tego przepisu.”

Pełny tekst postanowienia: http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0028_05.pdf

1.1.6. Pojęcie „wprowadzenia do obrotu handlowego”.

przepisy: rozumieniu art. 12 pkt 3 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych

hasła: ustawy karne dodatkowe

Uchwała SN z dnia 21 września 2005 r. (sygn. akt I KZP 29/05)

Teza:

„«Wprowadzeniem do obrotu handlowego», w rozumieniu art. 12 pkt 3 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55, ze zm.), jest przekazanie przez producenta lub importera po raz pierwszy do obrotu handlowego wyrobów tytoniowych, o których mowa w tej ustawie.”

Pełny tekst postanowienia: http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0029_05.pdf

1.1.7. Utrata mocy obowiązującej przepisów stanowiących przedmiot pytania prawnego na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego; przepadek.

przepisy: art. 31 § 1 k.k.s.; art. 30 § 3 k.k.s.

hasła: przepadek; utrata mocy obowiązującej

Postanowienie SN z dnia 21 września 2005 r. (sygn. akt I KZP 16/05)

Z uzasadnienia:

„Sąd Okręgowy w P. powziął wątpliwość, (czy użyte w art. 31 §1 k.k.s. określenie «przedmioty stanowiące przedmiot przestępstwa skarbowego» odnosi się jedynie do wymienionych w art. 29 ust. 1 k.k.s. «przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa skarbowego», czy też obejmuje wszystkie kategorie przedmiotów wyszczególnionych w art. 29 ust. 1-4 k.k.s., a w szczególności narzędzie lub inny przedmiot stanowiący mienie ruchome, które służyło lub było przeznaczone do popełnienia przestępstwa skarbowego (art. 29 ust. 2 k.k.s.)? (Wątpliwość tą) wyraził w zagadnieniu prawnym, przedstawionym na podstawie art. 44 § 1 k.p.k. Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia.

W piśmie z dnia 4 kwietnia 2005 r. Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o podjęcie uchwały, że «użyte w art. 31 § 1 k.k.s. określenie <przedmioty stanowiące przedmiot przestępstwa skarbowego> dotyczy wszystkich kategorii przedmiotów wyszczególnionych w art. 29 ust. 1 – 4 k.k.s.».

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W aktualnie obowiązującym stanie prawnym nie ma podstaw do podjęcia uchwały. Odmowa podjęcia uchwały jest uzasadniona między innymi wtedy, gdy chodzi o zagadnienie prawne, którego rozstrzygnięcie nie miałyby znaczenia dla rozpoznania środka zaskarżenia. Sąd Najwyższy dokonuje bowiem wykładni określonego przepisu tylko w związku z konkretną sprawą, w której usunięcie wątpliwości, co do kwestii prawnych pozwoli na prawidłowe jej rozstrzygnięcie (por. postanowienie SN z dnia 10 marca 1995 r., OSNKW 5-6/1995, poz. 37).

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2005 r., sygn. akt SK 34/04, Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż «Art. 31 § 1 w związku z art. 30 § 3 ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. Nr 83, poz. 930 ze zm.) w zakresie, w jakim przewiduje obligatoryjność przepadku narzędzi, stanowiących własność

osoby trzeciej, które służyły do popełnienia przestępstwa skarbowego, jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 42 ust. 1 i art. 64 ust. 1 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 21 Konstytucji». W uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż orzeczenie odnosi się wyłącznie do zagadnienia przypadku narzędzi, które służyły do popełnienia czynu zabronionego bez wiedzy i zgody ich właścicieli.

Stosownie do treści art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Wyrok Trybunału z dnia 29 czerwca 2005 r. (SK 34/04) ogłoszony został w Dzienniku Ustaw z dnia 15 lipca 2005 r. Nr 130, poz. 1090. W konsekwencji od dnia 15 lipca 2005 r. nie obowiązują przepisy, na podstawie których, zdaniem autora apelacji, Sąd Okręgowy w P. winien orzec wypadek ciągnika i naczepy służących do popełnienia przestępstwa (nie ulega wątpliwości, że Mariusz K. użył do usiłowania przemytu samochód bez wiedzy i zgody jego właściciela).

Realia sprawy nie wskazują więc na potrzebę wykładni przepisu uchylonego, gdyż przepis ten w tym zakresie w całości utracił moc obowiązującą na skutek wyżej wymienionego wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

W opisaney sytuacji udzielenie odpowiedzi na pytanie prawne Sądu Okręgowego w P. utraciło rację bytu.”

1.1.8. Odroczenie rozprawy.

przepisy: art. 5 ustawy z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania karnego, ustawy – przepisy wprowadzające kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych; art. 8 p.w.k.p.k.

hasła: rozprawa – odroczenie

Postanowienie SN z dnia 2005 r. (sygn. akt I KZP 36/05)

Z uzasadnienia:

„(...) przepis art. 8 p.w.k.p.k. obliguje sąd do prowadzenia postępowania toczącego się przed dniem 1 września 1998 r. według przepisów dotychczasowych, chyba że na podstawie art. 350 § 2 k.p.k. z 1969 r. – już po dniu 1 września 1998 r. – sąd uzna za konieczne prowadzenie rozprawy w innym terminie od początku lub też po tej dacie zajdzie konieczność odroczenia rozprawy. Sąd Najwyższy podkreślił, że gdyby zwrot o «konieczności odroczenia rozprawy», użyty w art. 8 p.w.k.p.k. dotyczyć miał także rozpraw odroczonych przed dniem 1 września 1998 r., to zdanie pierwsze tego przepisu traciłoby swoje istotne znaczenie, jako że obejmowałoby jedynie te postępowania jurysdykcyjne, w których w dniu 1 września 1998 r. rozprawa pozostawałaby w stadium przerwy, a wszystkie odroczone musiałyby toczyć się już na podstawie nowej procedury. Taki stan rzeczy ewidentnie kolidowałby z ratio legis przepisów wprowadzających. Przepisy te bowiem, jak każde należące do procesowych przepisów intertemporalnych, dotyczą ograniczonego kręgu spraw będących w toku w czasie wejścia w życie nowej kodyfikacji i mają na celu usunięcie kolizji wynikających z konkurencyjności ustaw w taki sposób, aby toczących się postępowań nie komplikować, a umożliwić ich sprawne i optymalne zakończenie pomimo zmiany stanu prawnego. Nie ma żadnych istotnych racji, które nakazywałyby przyjąć, iż zwrot «odroczenie rozprawy» użyty w art. 5 ustawy z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania karnego, ustawy – przepisy wprowadzające kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 17 poz. 155; zm. Dz. U. Nr 111, poz. 1061), należy interpretować inaczej, niż sformułowanie «konieczność odroczenia rozprawy» z art. 8 p.w.k.p.k.”

Pełny tekst postanowienia: http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0036_05.pdf

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych.

1.2.1. Brak uzasadnienia wyroku jako podstawa kasacyjna; ocena wpływ braku uzasadnienia na treść orzeczenia.

przepisy: art. 457 § 3 k.p.k.; art. 523 § 1 k.p.k.

hasła: kasacja – podstawy; uzasadnienie wyroku

Wyrok SN z dnia 8 września 2005 r. (sygn. akt II KK 373/04)

Z uzasadnienia:

*„Zagadnienie proceduralne, przed rozstrzygnięciem którego stanął w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy, wiązało się z kwestią związania granicami podniesionych w kasacji zarzutów (art. 536 k.p.k.) oraz wpływu stwierdzonego uchybienia na treść zaskarżonego orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.). Rzecz bowiem w tym, że zarzut obraży art. 457 § 2 k.p.k. nie został w kasacji werbalnie podniesiony. Pomimo to, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że kwestia naruszenia art. 457 § 2 k.p.k., polegającego z zaniechaniu sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego wyroku, pozostaje w związku z podniesionymi w kasacji zarzutami. Skoro bowiem Sąd odwoławczy nie wskazał na czym oparł się wydając zaskarżony wyrok, Sąd Najwyższy nie jest w stanie wypowiedzieć się co do zasadności zarzutów podniesionych w kasacji, a przynajmniej co do zasadności części z nich. **Skoro – jak wielokrotnie wskazywano w orzecznictwie kasacyjnym – wady uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego polegające na naruszeniu art. 457 § 3 k.p.k. stanowić mogą podstawę uchylenia tego wyroku, to a minori ad maius podstawę taką stanowić może całkowity brak uzasadnienia.***

Zagadnienie potencjalnego wpływu stwierdzonego uchybienia na treść orzeczenia w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k. kształtuje się w sprawie niniejszej dokładnie tak samo jak w przypadku uchybienia polegającego na naruszeniu art. 457 § 2 k.p.k. Jest rzeczą oczywistą, że uzasadnienia jest czymś wtórnym w stosunku do samego orzeczenia i jego wadliwość nie zawsze musi pociągać wadliwość rozstrzygnięć zawartych w tym orzeczeniu. Jeżeli jednak wadliwość (a tym bardziej brak) uzasadnienia uniemożliwia dokonanie kontroli prawidłowości tych rozstrzygnięć, kwestia potencjalnego wpływu uchybienia na treść orzeczenia jawi się jako rzecz oczywista. W art. 523 § 1 k.p.k. mowa o wpływie uchybienia na treść orzeczenia, a nie na treść zawartych w tym orzeczeniu rozstrzygnięć. Uzasadnienie zaś stanowi integralną (choć czasem opcjonalną) część orzeczenia i jego wadliwość lub brak przesądzają o tym, że orzeczenie jako całość dotknięte jest wadą. W niniejszej sprawie, w której z naruszeniem prawa zaniechano sporządzenia uzasadnienia, można mówić nie tylko o wymaganym przez art. 523 § 1 k.p.k. potencjalnym wpływie uchybienia na treść orzeczenia, ale wręcz o wpływie realnym. Orzeczenie pozbawione wymaganego prawem uzasadnienia nie tylko może być, ale wręcz jest prawnie wadliwe.”

1.2.2. Połączenie sprzeciwu i apelacji.

przepisy: art. 482 k.p.k.

hasła: wyrok zaoczny; sprzeciw; prawomocność

Postanowienie SN z dnia 8 września 2005 r. (sygn. akt V KK 297/05)**Z uzasadnienia:**

„Wszystkim stronom postępowania przysługuje apelacja od wyroku zaocznego wydanego w postępowaniu uproszczonym, a oskarżonemu także sprzeciw. Norma wyrażona w art. 482 k.p.k. nie przewiduje wyraźnej regulacji co do tego, że wybór jednego ze środków zaskarżenia powoduje utratę drugiego. To jednak nie oznacza wcale, że nie konkurują one ze sobą. Konkurencyjność tych środków wynika bowiem wprost z ich odmiennego charakteru i celu (z ich istoty). Celem sprzeciwu jest doprowadzenie do utraty mocy wyroku zaocznego i ponownego rozpoznania sprawy, a w konsekwencji spowodowanie udziału w «ponownym» jej rozpoznaniu. Natomiast celem apelacji jest merytoryczna ocena tego orzeczenia przez sąd wyższej instancji (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2005 r., sygn. akt I KZP 37/04, OSNKW z 2005 r., z. 2, poz. 15). Oskarżony może zdecydować o połączeniu sprzeciwu, zawierającego usprawiedliwienie, z wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia wyroku, z tym że wniosek taki składany jest z mocy ustawy jedynie «na wypadek nieprzyjęcia lub nieuwzględnienia sprzeciwu» (art. 482 § 1 zd. 3) (por. T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Kraków 2003, s. 1235). Wniosek wywoła zatem skutek dopiero, gdy sprzeciw nie zostanie przyjęty albo nie zostanie uwzględniony. Jeżeli sprzeciwu nie przyjęto lub przyjęto, ale nie uwzględniono, a został on połączony z wnioskiem o uzasadnienie wyroku, sąd powinien przystąpić do sporządzenia uzasadnienia. Apelację, wnosi się w terminie 14 dni od doręczenia wyroku wraz z uzasadnieniem. W apelacji oskarżony może podnosić zarzuty merytoryczne co do wyroku zaocznego.

(...)bezsprzeczne jest, że nieuwzględnienie sprzeciwu od wyroku zaocznego nie powoduje «automatycznie» prawomocności wyroku zaocznego o ile sprzeciw połączony był z wnioskiem o uzasadnienie wyroku. Wypada zauważyć, że uwzględnienie sprzeciwu nie powoduje samo przez się utraty mocy prawnej przez wyrok zaoczny. Jedyne skutkiem jest tylko konieczność wyznaczenia przez prezesa terminu nowej rozprawy, sprawa bowiem ma być rozpoznana «ponownie» (art. 482 § 3 zd. 1). Wyrok zaoczny utraci swą moc dopiero w razie stawienia się na rozprawę oskarżonego lub jego obrońcy (por. T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Kraków 2003, s. 1237).”

1.2.3. Brak znajomości całej treści zeznań świadków incognito przez wszystkich członków składu orzekającego.

przepisy: 184 § 1 k.k.

hasła: zeznania; świadek incognito; materiał dowodowy

Wyrok SN z dnia 10 sierpnia 2005 r. (sygn. akt II KK 410/04)**Z uzasadnienia:**

„Ocena dowodu z wyjaśnień oskarżonego lub zeznań świadka jest wypadkową zarówno oceny treści wypowiedzi danej osoby, jak i ocen dotyczących samej osoby, to zaś może być dokonane pod warunkiem poznania przez każdego sędziego całej treści oświadczeń dowodowych danej osoby. Przy analizie okoliczności wpływających na ocenę oświadczeń dowodowych zwrócić należy uwagę na dwa aspekty oceny takich oświadczeń: ocenę wypowiedzi i ocenę podmiotu wypowiedzi, a inaczej mówiąc potrzebę uwzględnienia przy ocenie środka dowodowego także ocenę źródła dowodowego. Odrywanie od siebie tych dwóch aspektów oceny dowodów może prowadzić do błędnych wniosków i ustaleń faktycznych. Tylko w takiej koincydencji może być realizowana zasada swobodnej oceny dowodów.

Nie inaczej kwestię tę opisano w piśmiennictwie procesowym by wymienić tu opracowania M. Cieślaka, Z. Dody – Przegląd orzecznictwa..., Palestra 1976, nr 12, s. 55, J. Nelken – glosa do wyroku SN z 24.XI.1975 – II KR 254/75, OSNKW 1976, nr 2, poz. 28 – Nowe Prawo 1976, nr 7 – 8, s. 1211 i nast.

Skoro zatem sędziowie – ławnicy orzekający w tej sprawie w Sądzie Rejonowym nie znali całej treści zeznań świadków utajnionych, to konkluzja jest tu oczywista. (...) konkluzja ta wyraża się w konieczności uchylecia obu wyroków i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, ale uchylecia tych orzeczeń jedynie w tym zakresie, w jakim owe niepoznane przez pełny skład sądu orzekającego źródło dowodowe (świadek utajniony) stanowiło rzeczywistą podstawę ustaleń. Sąd Rejonowy w uzasadnieniu swego wyroku wymienia wprawdzie świadków utajnionych przy ustaleniach dotyczących innych (nie wszystkich) zarzutów przypisanych oskarżonemu, są to jednak raczej wzmianki a nie dowody, które w istotny sposób kształtowały treść ustaleń faktycznych, te bowiem miały swoje źródła w innych niż świadkowie utajnieni, dowodach, w tym nierzadko w wyjaśnieniach oskarżonego.”

1.2.4. Sposób ujęcia czynu w akcie oskarżenia.

przepisy: art. 332 § 1 k.p.k.; art. 286 k.k.

hasła: akt oskarżenia; skarga uprawnionego podmiotu; opis zarzucanego czynu zabronionego; przestępstwa przeciwko mieniu – oszustwo

Postanowienie SN z dnia 25 sierpnia 2005 r. (sygn. akt III KK 309/04)

Z uzasadnienia:

*„Istotnie, opis przestępstwa zawarty przez prokuratora w akcie oskarżenia nie zawiera expressis verbis sformułowania, jakie za treścią art. 286 § 1 k.k. przytacza obrońca, prawdą też jest, że opis tego czynu nie jest doskonały a wręcz uchybia przepisowi art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k., obligującego oskarżyciela do dokładnego określenia zarzucanego oskarżonemu czynu ze wskazaniem m.in. sposobu i okoliczności jego popełnienia. Z powyższego jednak żadną miarą nie da się wyciągnąć postulowanego przez autora kasacji wniosku co do braku skargi oskarżyciela, jaki to brak miałby stać na przeszkodzie rozpoznaniu sprawy przez sąd w granicach zdarzenia faktycznego opisanego w zarzucie aktu oskarżenia. Zauważyć bowiem trzeba, że **skrótowe, czy nieprecyzyjne ujęcie w akcie oskarżenia zarzucanego czynu nie może być traktowane jako równoznaczne z brakiem skargi uprawnionego oskarżyciela.** Skoro zatem w zarzucie wniesionego w niniejszej sprawie aktu oskarżenia wskazano, iż działanie Grzegorza D. miało polegać na doprowadzeniu kontrahenta, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, do niekorzystnego rozporządzenia mieniem poprzez niezapłacenie mu za nabyte towary w braku takiego zamiaru i działanie to miało polegać na „wyludzeniu”, to nie może ulegać wątpliwości, że skarga o popełnienie przestępstwa zawierała niezbędne elementy, prokurator był uprawnionym podmiotem do jej złożenia, zaś sąd zobligowany był do przeprowadzenia ustaleń i ocen we wskazanych w niej granicach. Takich zresztą ustaleń i ocen dokonał sąd meriti, precyzując w wyroku skazującym opis (szczegółowo ustalonego) działania przestępnego – w sposób odpowiadający dyspozycji art. 286 § 1 k.k., także odnośnie do znamienia opisującego wprowadzenie w błąd osoby pokrzywdzonej.”*

1.2.5. Wygrana rzeczowa w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach losowych i zakładach wzajemnych.

przepisy: art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach losowych i zakładach wzajemnych

hasła: przepisy karne pozakodeksowe

Wyrok SN z dnia 31 sierpnia 2005 r. (sygn. akt V KK 28/05)

Z uzasadnienia:

„wygraną rzeczową”, o której mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach losowych i zakładach wzajemnych, jest nie tylko uzyskanie własności rzeczy, lecz również nabycie uprawnienia do korzystania z rzeczy na podstawie innego tytułu prawnego.

1.2.6. Pojęcie „należytego zawiadomienia”.

przepisy: art. 6 k.p.k.; art. 450 § 3 k.p.k.; art. 129 § 1 k.p.k.

hasła: Prawo do obrony; Doręczenia

Postanowienie SN z dnia 31 sierpnia 2005 r. 2005 r. (sygn. akt V KK 426/04)

Omówienie:

„Należyte zawiadomienie”, o którym mowa w art. 450 § 3 k.p.k., ma miejsce wówczas, gdy informacja o miejscu i czasie rozprawy odwoławczej, zawarta w piśmie prawidłowo doręczonym adresatowi, nie budzi realnych i obiektywnych wątpliwości.

1.2.7. Doręczenie wezwania.

przepisy: art. 120, art. 126 § 1, 132 § 2 k.p.k.

hasła: Braki formalne; Terminy zawite; Doręczenie

Postanowienie SN z dnia 27 września 2005 r. (sygn. akt II KZ 42/05)

Omówienie:

SN utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie uznając, że wezwanie dla skazanego o uzupełnieniu braku formalnego kasacji w postaci uiszczenia wymaganej opłaty zostało doręczone skutecznie. Zgodnie bowiem z art. 132 § 2 k.p.k. *w razie chwilowej nieobecności adresata w jego mieszkaniu, pismo doręcza się dorosłemu domownikowi (...)* W niniejszej sprawie pismo adresowane do skazanego odebrała jego konkubina, której adres dla korespondencji podał sam skazany. W toku całego procesu skazany nigdy nie kwestionował ani aktualności adresu, ani uprawnień konkubiny do odbioru korespondencji adresowanej do niego.

1.2.8. Prawo do obrony i przymus adwokacki.

przepisy: art. 526 § 2 k.p.k.

hasła: Przymus adwokacki; prawo do obrony

Postanowienie SN z dnia 27 września 2005 r. (sygn. akt II KZ 43/05)

Z uzasadnienia:

„Realizacja prawa do obrony nie może polegać na wyznaczaniu kolejnych obrońców, którzy spełnią wolę skazanego i wykonają czynności objęte przymusem adwokackim.”

1.2.9. Obrona obligatoryjna a stan zdrowia oskarżonego.

przepisy: art. 79 § 1 pkt 2 i 3, art. 79 § 2, art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

hasła: Obrona obligatoryjna

Postanowienie SN z dnia 15 września 2005 r. (sygn. akt II KK 2/05)

Omówienie:

SN oddalił kasację obrońcy skazanego podkreślając, że *znaczne niedowidzenie tylko oka lewego i zez robieźny tego samego oka nie stanowi okoliczności utrudniającej oskarżonemu obronę w rozumieniu art. 79 § 2 k.p.k.*, zaś napady padaczkowe, na które powołuje się skazany nie stwarzają uzasadnionych wątpliwości co do jego poczytalności, zresztą jak sam deklaruje ostatni taki napad miał kilka lat temu. Sąd podkreślił, że padaczka jest wyłącznie dolegliwością neurologiczną i nie wymaga opieki ze strony psychiatry.

1.2.10. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii – dobro prawne, czyn ciągły.

przepisy: art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii; art. 91 § 1 k.k.; art. 12 k.k.

hasła: Ciąg przestępstw; przestępstwo ciągłe; narkomania; Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii

Postanowienie SN z dnia 7 czerwca 2005 r. (sygn. akt IV KK 434/04)

Z uzasadnienia:

„(...) ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii ma ogólne zadanie ochrony społeczeństwa przed szerzeniem się tego groźnego zjawiska. Nie oznacza to jednak, iż poszczególne przepisy w niej zawarte, oprócz realizacji tego ogólnego celu, nie chronią również indywidualnie określonych dóbr prawnych. Czyny zakazane ustawą godzą wszak w zdrowie i życie określonych osób pokrzywdzonych, stwarzając jednocześnie zagrożenie dla ludzkiego zdrowia, również w społecznym wymiarze tego zagrożenia. Niektóre przepisy prawa karnego mają podwójny przedmiot ochrony i sam fakt skierowania przestępstwa przeciwko dobru ogólnemu nie wyłącza uznania za pokrzywdzoną osoby fizycznej, gdy jednocześnie z dobrem ogólnym również jej dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone;”

1.2.11. Wznowienie postępowania.

przepisy: art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.;

hasła: Wznowienie postępowania – podstawy;

Postanowienie SN z dnia 21 czerwca 2005 r. (sygn. akt IV KO 70/04)

Z uzasadnienia:

„(...) przy rozstrzygnięciu o wznowienie postępowania w oparciu o nowe fakty lub dowody, nova muszą stwarzać wysokie prawdopodobieństwo błędności poprzedniego prawomocnego wyroku. A zatem stanowią one postawę do wznowienia tylko wtedy, gdy mogą podważyć prawdziwość przyjętych uprzednio ustaleń faktycznych. Istotne znaczenie ma tu więc wiarygodność «nowych faktów lub dowodów», rozumianych w ten sposób, że podstawę wznowienia mogą stanowić zarówno nowe fakty wynikające ze znanych poprzednio źródeł dowodowych, jak też ujawnienie się nowych, nieznanymi sądowi dowodów o nowych faktach. Oczywiście chodzi tu wyłącznie o takie nowe fakty i dowody, które wyraźnie wskazują na jedną z trzech okoliczności taksatywnie wymienionych w art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. «Nowe dowody» muszą

posiadać przymiot wiarygodności, a jednocześnie muszą być wewnętrznie spójne tudzież zgodne z ustaleniami dokonanyymi w prawomocnie zakończonym postępowaniu, których skarżący nie podważa. Sąd orzekający w przedmiocie wniosku o wznowienie postępowania musi więc dokonać oceny wiarygodności dowodów, które mają stanowić podstawę żądanego wznowienia, w konfrontacji z pozostałym materiałem dowodowym sprawy, aby ustalić, czy rzeczywiście istnieje prawdopodobieństwo błędności prawomocnego wyroku.”

1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej SN.

1.3.1. Niedopuszczalność rozpoznania zażalenia oskarżonego w sytuacji wcześniejszego rozpoznania zażalenia jego obrońcy.

przepisy: art. 17 k.p.k.

hasła: zażalenie; zasada ne bis in idem

Postanowienie SN z dnia 6 września 2005 r. (sygn. akt WZ 66/05)

Z uzasadnienia:

„niedopuszczalne jest rozpoznanie zażalenia, prawidłowo(...) wniesionego przez oskarżonego na postanowienie sądu pierwszej instancji, które (...) uprawomocniło się na skutek rozpoznania zażalenia jego obrońcy (zob.: uchwała SN z dnia 21 października 2003 r., sygn. akt: I KZP 31/03, OSNKW 2003, z. 11-12, poz. 95).”

1.5. Bieżąca wokanda.

1.5.1. Na dzień **20 października 2005 r.** wyznaczony został termin rozprawy kasacyjnej, na której Sąd Najwyższy rozpozna kasacje Prokuratora Generalnego oraz obrońców skazanego Lwa Rywina od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 grudnia 2004 r.

1.5.2. W dniu **17 listopada 2005 r.** Sąd Najwyższy rozpozna zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, które wyniknęło w toku rozpoznawania tzw. sprawy FOZZ.
Czy sformułowanie „sąd nienależycie obsadzony” zawarte w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., dotyczy również sytuacji, gdy w składzie sądu orzekał sędzia „przydzielony” do rozpoznania sprawy przez podmiot inny, niż uprawniony do tego ustawą prezes sądu (przewodniczący wydziału) wskazujący sędziego – art. 350 § 1 pkt 1 k.p.k. – w sposób określony w art. 351 § 1 k.p.k.?
(sygn. akt I KZP 43/05, godz. 9:30, sala "J")

1.5.3. W dniu **17 listopada 2005 r.** Sąd Najwyższy rozpozna zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny, które pojawiło się w toku rozpoznawania sprawy dotyczącej odmowy wszczęcia postępowania lustracyjnego na wniosek Henryka S.
Czy na podstawie art. 18 a ust. 3 in fine ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944 – 1990 osób pełniących funkcje publiczne (tekst jednolity Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428 z późn. zm.) jest do-

puszczalne wszczęcie postępowania lustracyjnego wobec osoby nie pełniącej, aktualnie i w przeszłości, funkcji publicznej, ani nie kandydującej na taką funkcję wymienioną w art. 3 ust 1 i 2 powołanej ustawy?

(sygn. akt I KZP 42/05; godz. 11.30, sala "J")

1.5.4. W dniu **17 listopada 2005 r.** Sąd Najwyższy rozpozna także kasację obrońcy skazanej **Jadwigi N.** oskarżonej z art. 148 § 2 pkt 3 Kodeksu Karnego i in. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 marca 2005 r. Sprawa ta dotyczy zabójstwa trójki dzieci.

(sygn. akt II KZP 218/05. godz. 11, sala „C”)

2. ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO.

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego.

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego.

3. LEGISLACJA

3.1. Akty normatywne dotyczące prawa karnego.

- **Dz. U. Nr 169, poz. 1413** z dnia 6 września 2005 r. ustawa z 1 lipca 2005 r. Zm.: ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektóre inne ustawy.
- **Dz. U. Nr 169, poz. 1411** z dnia 6 września 2005 r. ustawa z 1 lipca 2005 r. Pobieranie, przechowywanie i przeszczepianie komórek, tkanek i narządów.
- **Dz. U. Nr 169, poz. 1415** z dnia 6 września 2005 r. ustawa z 7 lipca 2005 r. Państwowa kompensata przysługująca ofiarom niektórych przestępstw umyślnych.
- **Dz. U. Nr 169, poz. 1416** z dnia 6 września 2005 r. ustawa z 7 lipca 2005 r. Zm.: ustawa – Kodeks postępowania karnego.
- **Dz. U. Nr 169, poz. 1417** z dnia 6 września 2005 r. ustawa z 8 lipca 2005 r. Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa.
- **Dz. U. Nr 178, poz. 1479** z dnia 16 września 2005 r. ustawa z 28 lipca 2005 r. Zm.: ustawa – Kodeks karny skarbowy oraz niektóre inne ustawy.
- **Dz. U. Nr 178, poz. 1479** z dnia 16 września 2005 r. ustawa z 28 lipca 2005 r. Zm.: ustawa – Kodeks karny skarbowy oraz niektóre inne ustawy.
- **Dz. U. Nr 179, poz. 1485** z dnia 19 września 2005 r. ustawa z 29 lipca 2005 r. Przeciwdziałanie narkomanii.
- **Dz. U. Nr 180, poz. 1492** z dnia 20 września 2005 r. ustawa z 28 lipca 2005 r. Zm.: ustawa o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary.
- **Dz. U. Nr 180, poz. 1493** z dnia 20 września 2005 r. ustawa z 29 lipca 2005 r. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- **Dz. U. Nr 180, poz. 1496** z dnia 20 września 2005 r. ustawa z 29 lipca 2005 r. Zm.: ustawa o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawa o służbie zastępczej.
- **Dz. U. Nr 182, poz. 1527** z dnia 22 września 2005 r. rozporządzenie z 23 sierpnia 2005 r. Zm.: rozporządzenie w sprawie określenia warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasad użycia broni palnej przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej.
- **Dz. U. Nr 182, poz. 1528** z dnia 22 września 2005 r. rozporządzenie z 30 sierpnia 2005 r. Zm.: rozporządzenie w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez inspektorów i pracowników kontroli skarbowej.
- **Dz. U. Nr 186, poz. 1558** z dnia 28 września 2005 r. rozporządzenie z 7 września 2005 r. Wzór karty daktyloskopijnej, na której pobiera się odciski linii papilarnych od cudzoziemca.

3.2. Prace legislacyjne rządu.

3.2.1. Rada Ministrów zaakceptowała *Raport Zespołu ds. przeciwdziałania naruszeniom prawa autorskiego i praw pokrewnych dotyczący przestrzegania prawa autorskiego i praw pokrewnych w Polsce za rok 2004 r.*

Raport powstał jako wykonanie zadania z zarządzenia prezesa Rady Ministrów z 9 listopada 2000 r., tworzącego Zespół ds. przeciwdziałania naruszeniom prawa autorskiego i praw pokrewnych dotyczący przestrzegania prawa autorskiego i praw pokrewnych w Polsce.

Raport skupia się na ocenie wydarzeń i zjawisk w obszarze prawa autorskiego i praw pokrewnych, jakie miały miejsce w 2004 r., a także na opisie działań, które zostały zapoczątkowane w 2004 roku, a ich zakończenie miało już miejsce w roku 2005 r.

Powołany przez premiera wspomniany Zespół opracował „Strategię działań na rzecz ochrony własności intelektualnej w Polsce”. Jedną z przyczyn powstania Strategii była niepokojąca liczba naruszeń praw własności intelektualnej w Polsce. Funkcjonowanie targowisk i bazarów, na terenie których odbywa się nielegalny handel płytami CD obniża wiarygodność międzynarodową dotyczącą ochrony praw własności intelektualnej.

W kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej podniesienie standardów ochrony praw własności intelektualnej stało się koniecznością. Strategia zawiera przede wszystkim działania, które mają na celu usystematyzowanie i lepsze skoordynowanie postępowania organów państwa w ochronie praw własności intelektualnej.

Wśród największych osiągnięć w zakresie ochrony własności intelektualnej w roku 2004 można wymienić:

- wprowadzenie na terenie Stadionu X-lecia bezwzględnego zakazu prowadzenia wszelkiej działalności handlowej nośnikami optycznymi;
- zintensyfikowano działania Policji, Straży Granicznej i Służby Celnej w walce z produkcją i handlem pirackimi oraz podrabianymi towarami;
- nowelizacja prawa autorskiego i praw pokrewnych przygotowana przez Ministerstwo Kultury, która obejmuje m.in. wprowadzenie systemu kontroli nad produkcją i zwielokrotnianiem nośników optycznych. 1 maja 2004 r. ustawa weszła w życie (DZ. U. z 2004 r. Nr 91);
- rozporządzenie w sprawie rejestru informacji o produkcji nośników optycznych oraz rodzajów kodów identyfikacyjnych.

Wiele zadań zawartych w Strategii na 2004 r. powinno być kontynuowanych w 2005 r., opracowano więc stosowną Strategię na rok 2005, która wskazuje działania mające na celu: ściganie przestępstw polegających na produkcji nielegalnych druków zwartych, doskonalenie ochrony praw autorskich i praw pokrewnych w Internecie, walkę z naruszeniami znaków towarowych.

II Rada Ministrów zaakceptowała „Strategię działań na rzecz ochrony własności intelektualnej w Polsce na rok 2005”.

Polska, po przystąpieniu do Unii Europejskiej, stara się rozwijać społeczeństwo obywatelskie i gospodarkę opartą na wiedzy. W tej sytuacji znaczne podniesienie standardów ochrony praw własności intelektualnej staje się koniecznością. Zjawisko systematycznego ograniczania skali piractwa muzycznego, filmowego i komputerowego, z jakim mamy do czynienia w naszym kraju, przyczynia się do budowania pozytywnego, międzynarodowego wizerunku Polski. Obniżanie poziomu naruszeń praw autorskich i praw pokrewnych stanowi dla polskiego rządu szczególnie istotne wyzwanie i staje się jednym z celów jego działania, ważne z punktu widzenia naszej międzynarodowej pozycji.

Misją administracji państwowej, współpracującej z sektorem prywatnym, jest spowodowanie zmniejszenia skali piractwa w Polsce do możliwie minimalnego poziomu, a następnie utrzymanie go na niskim pułapie. Wiadomym jest, że piractwa nie zlikwiduje się całkowicie, na co wskazują liczne przykłady krajów wysoko rozwiniętych. Przewiduje się, że z biegiem czasu powstawać będą zapewne nowe, nieznane dzisiaj formy piractwa, a inne mogą zanikać. Ważne jest, aby proces ten stale monitorować i odpowiednio wcześniej reagować na niepożądane zjawiska. Zakłada się, że realizacja celów strategicznych będzie dokonywana przez różne, współpracujące ze sobą organy państwa. Jednakże za koordynację działań w ramach indywidualnych celów strategicznych są odpowiedzialni poszczególni ministrowie.

Realizacja „Strategii...” opiera się na zasadzie partnerstwa publiczno-prywatnego. Oznacza to, że działania podejmowane przez władzę publiczną są, w miarę możliwości, konsultowane i uzgadniane z sektorem prywatnym. Bez partnerskiej współpracy organów władzy publicznej z właścicielami praw autorskich, walka z przestępstwami przeciwko własności intelektualnej nie jest możliwa nigdzie na świecie. Dotychczasowe polskie doświadczenia potwierdzają tę tezę. Organizacje reprezentujące właścicieli praw wielokrotnie dzieliły się z organami władzy swoją wiedzą i doświadczeniem oraz brały udział w przeprowadzeniu wielu szkoleń. Przedstawiciele sektora prywatnego są aktywnymi uczestnikami prac Zespołu ds. Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych w Polsce.

W dokumencie omówiono następujące cele strategiczne:

1. zwiększanie efektywności, skuteczności oraz lepsza koordynacja działań służb państwowych (Policji, Straży Granicznej, Służby Celnej) w walce z piractwem;
2. zwiększanie efektywności i skuteczności działań wymiaru sprawiedliwości w walce z piractwem;
3. opracowanie odpowiednich zmian w prawie, związanych z koniecznością usprawnienia postępowań w zakresie naruszeń prawa autorskiego i praw pokrewnych;
4. ograniczenie procederu piractwa na targowiskach (bazarach);
5. zwiększanie efektywności i skuteczności działań organów ścigania w zakresie walki z przestępczością w Internecie;
6. monitorowanie działań administracji publicznej.

W załączniku do dokumentu szczegółowo przedstawiono poszczególne zadania, wraz ze wskazaniem, kto jest odpowiedzialny za ich realizację, kto pełni funkcję wspomagającą i jakie są terminy wykonania. Realizacja tych zadań nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa.

Na spotkaniu z dziennikarzami po posiedzeniu rządu minister kultury **Waldemar Dąbrowski** powiedział m.in.: - *Rada Ministrów zapoznana się ze sprawozdaniem z wyników prac Zespołu do spraw przeciwdziałania naruszeniu prawa autorskiego i praw pokrewnych, a także przyjęła do wiadomości strategię działań na rzecz ochrony własności intelektualnej w Polsce.*

Temat, który jest tematem wiodącym całego Zespołu, składającego się z przedstawicieli różnych resortów, postrzegam jako jedno z najważniejszych wyzwań, jakie nieustannie towarzyszy działaniom rządu polskiego w ostatnich latach. Mówimy nie tylko o zagadnieniach związanych z bezpieczeństwem obrotu gospodarczego, o tym, że własność intelektualna jest wartością wysokiej rangi, nienależycie strzeżona w Polsce, ale mówimy o prestiżu naszego kraju.

Dzisiaj zdolność państwa do ochrony własności intelektualnej jest jedną z podstawowych miar wiarygodności państwa na arenie międzynarodowej. Tu chodzi o wymiar polityczny, ale także o wymiar gospodarczy. To jest jedno z kryteriów pomiaru atrakcyjności państwa jako gospodarza inwestycji zagranicznych, w szczególności w zakresie wysokich technologii, czyli tych inwestycji, których potrzebujemy najbardziej modernizując polską gospodarkę. Rok 2004, o czym świadczy ten raport, można postrzegać jako przełomowy w dziedzinie wysiłków rządu polskiego na rzecz podniesienia standardów ochrony własności intelektualnej (...).

Zasadnicza myśl strategii przede wszystkim polega na usystematyzowaniu i skoordynowaniu wszystkich działań wszystkich resortów, które związane są z tym zagadnieniem. To jest kwestia nie tylko Policji, Straży Granicznej, Służby Celnej, Prokuratury, sądownictwa czy ministra kultury jako strażnika interesów środowisk twórczych. To jest także kwestia edukacji, bo w moim przekonaniu wciąż najpoważniejszym problemem w Polsce jest problem natury etycznej (...). Następuje zasadnicze zdziwienie, kiedy się mówi, że kradzież praw autorskich jest równorzędna kradzieży portfela. Tego ludzie nie pojmują w ten sposób. Więc jest tu jakiś problem natury etycznej, który wiąże się z koniecznością podjęcia działań o charakterze wychowawczym, edukacyjnym, w szczególności wobec młodego pokolenia.

(...) W tym raporcie są bardzo wyraźne liczby mówiące o tym, jak zawężyliśmy to pole, jaka nastąpiła zmiana na tych największych polskich bazarach, które do tej pory były najpoważniejszymi źródłami tego procederu – nie tyle źródłami, co sklepami, gdzie sprzedawano te kradzione dobra; że zlikwidowano ogromne ilości nielegalnych wytwórni, skonfiskowano towary powyżej 100 mln złotych, sprzęt do ich wytwarzania wartości blisko miliarda złotych.

3.3. Prace legislacyjne Sejmu i Senatu RP.

3.3.1. Sejm.

3.3.2. Senat.

3.4. Opinie i stanowiska Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego.

4. ANALIZY.

5. INFORMACJA MIĘDZYNARODOWA.

5.1. Rada Europy.

5.2. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

5.2.1. Prawo do wyrażania opinii.

przepisy: Art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

hasła: Prawo do wyrażania opinii, wolność wypowiedzi, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka

Orzeczenie z 13 września 2005 r. w sprawie *İ.A. v. Turkey* (nr skargi 42571/98)

Brak naruszenia Art. 10.

Orzeczenie Trybunału dotyczyło ograniczeń w wyrażaniu opinii odnoszących się do kwestii religii i wiary, a także osób ponoszących za nie odpowiedzialność. Zapadło na podstawie następującego stanu faktycznego. Skarżący, I. A., narodowości tureckiej, jest właścicielem wydawnictwa Berfin. W roku 1993 wydawnictwo to opublikowało powieść „Zakazane wersety” (*Yasak Tımcele*), autorstwa Abdullaha R₁ – za Ergüven. Wydawca został oskarżony o obrazę „Boga, Religii, Proroka i Świętej Księgi” (art. 175 § 3 i 4 kodeksu karnego) i skazany na dwa lata pozbawienia wolności (kara ta została złagodzona przez sąd drugiej instancji na karę pieniężną, w wysokości równoważnej 16 USD). Sąd oparł swoją decyzję na opinii biegłego i na fragmencie powieści stanowiącym, w jego mniemaniu, obrazę Proroka.

We wniosku do Trybunału skarżący podniósł, że sformułowanie kodeksu karnego (art. 175 § 3 i 4 k.k.) naruszone zostało jego prawo do wyrażania opinii (art. 10 Konwencji). Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych (art. 10 ust. 1 Konwencji). Trybunał przyznał mu rację w tym zakresie, że wspomniana ustawa ogranicza prawa do wyrażania opinii. Jednak zgodnie z art. 10 ust. 2 Konwencji prawo to nie jest absolutne. Pociąga za sobą obowiązki i odpowiedzialność. Dlatego też Trybunał może zdecydować, czy pewne wymogi formalne, a także warunki, ograniczenia i sankcje, prawa do wyrażania opinii, przewidziane przez ustawę, stanowią ograniczenie „niezbędne w społeczeństwie demokratycznym w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób oraz ze względu na zapobieżenie ujawnieniu informacji poufnych lub na zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej”.

Trybunał stwierdził, że członkowie religijnej większości (lub mniejszości) nie mogą w rozsądny sposób oczekiwać, że są wolni od wszelkiej krytyki. Powinni zaakceptować, że inni nie podzielają ich przekonań, a nawet są im wrody. Jednak w niniejszej sprawie mieliśmy do czynienia nie tylko z wrogimi, szokującymi i „prowokującymi” uwagami, ale z obraźliwym atakiem na Proroka islamskiego. Mimo, iż w społeczeństwie tureckim, przywiązanim do ducha sekularyzmu, istnieje pewien stopień przyzwolenia dla krytyki religijnej, wierzący mogli się w usprawiedliwiony sposób poczuć zaatakowani pewnymi wyrażeniami użytymi w przedmiotowej książce.

W tych okolicznościach Trybunał uznał, że wprowadzony w ustawie zakaz obraźliwych ataków na wyznawców religii muzułmańskiej jest usprawiedliwiony, jako wydany „[...] w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności [...]”.

Wziął również pod uwagę, że sąd turecki nie wydał nakazu konfiskaty wydanej książki zawierającej obraźliwe stwierdzenia, i ograniczył się do nałożenia niewielkiej kary pieniężnej, która zadośćuczyniła wymaganiom proporcjonalności użytych środków i pożądanym celów. W związku z powyższym Trybunał uznał, czterema głosami przeciwko trzem, że nie miało miejsce naruszenie art. 10 Konwencji.

Orzeczenie na stronach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (www.echr.coe.int):

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=TURKEY%20%7C%2042571/98&sessionid=3828251&skin=hudoc-en>

5.3. Europejski Trybunał Sprawiedliwości.

5.3.1. Prawa człowieka w walce z terroryzmem.

hasła: Rada Bezpieczeństwa, Organizacja Narodów Zjednoczonych, Unia Europejska, Wspólnota Europejska, prawo do obrony, prawo do sądu, zatrzymanie rzeczy

Orzeczenie z 21 września 2005 r. w sprawie Ahmed Ali Yusuf, Al. Barakaat International Foundation, Yassin Abdullah Kadi p-ko Radzie Unii Europejskiej i Komisji Wspólnoty Europejskiej (T-306/01 i T-315/01)

W dniu 21 września 2005 r. Sąd Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich wydał wyrok rozstrzygający kwestię legalności zamrożenia kont bankowych w związku z walką przeciwko międzynarodowemu terroryzmowi.

W uzasadnieniu Sąd oparł się na zasadzie supremacji Karty Narodów Zjednoczonych nad wszystkimi innymi instrumentami prawa międzynarodowego. Zgodnie z Kartą Rada Bezpieczeństwa jest odpowiedzialna za utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Wynika z niej także zobowiązanie członków Narodów Zjednoczonych do implementowania decyzji Rady w prawo wewnętrzne, także za pośrednictwem organizacji międzynarodowych, do których należą.

Wyrok odnosi się zgodności rozporządzenia nakazującego zamrożenie kont bankowych wskazanych osób fizycznych i prawnych z prawami człowieka. Na podstawie decyzji Rady Bezpieczeństwa, do których załączone były w formie aneksu listy osób podejrzewanych o związki z organizacjami terrorystycznymi, Wspólnota Europejska wydała Rozporządzenie w sprawie szczególnych środków restrykcyjnych skierowanych przeciwko niektórym osobom i podmiotom. Wiele z dotkniętych tym rozporządzeniem osób zaskarżyło rozporządzenie przed Sądem Pierwszej Instancji, domagając się ich uchylecia. Obecne rozstrzygnięcie dotyczy dwóch pierwszych skarg.

Rozstrzygnięcie Sądu dotyczy kolejnych podniesionych przez skarżących problemów. W związku z nimi w wyroku znalazły miejsce następujące stwierdzenia (*na podstawie informacji prasowej nr 79/05 z dnia 21 września 2005 r.*):

1. Rada Unii Europejskiej posiada kompetencję do nakładania sankcji finansowych na państwa trzecie w związku z ochroną bezpieczeństwa państw członkowskich (w tym także w ramach walki z terroryzmem), stąd też można wywieść podobną kompetencję do nakładania sankcji finansowych

i ekonomicznych na osoby fizyczne w podobnych okolicznościach (art. 301 TWE w zw. z art. 60 TWE i art. 308 TWE).

2. Zobowiązania wynikające z Karty Narodów Zjednoczonych przeważają nad innymi zobowiązaniami międzynarodowymi (w tym także nad Europejską Konwencją Praw Człowieka) i dlatego też Wspólnota Europejska jest zobowiązana wykonać decyzje Rady Bezpieczeństwa, wydane na podstawie postanowień Karty Narodów Zjednoczonych w celu ochrony pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego.
3. Sąd Pierwszej Instancji nie jest kompetentny do rozstrzygnięcia o zgodności prawa Wspólnot Europejskich z decyzjami wydanymi przez Radę Bezpieczeństwa. Wydane rozporządzenia stanowią jedynie implementację obowiązku wynikającego z Karty Narodów Zjednoczonych. Badanie praworządności takiej decyzji z prawem międzynarodowym leży poza kompetencjami Sądu wspólnotowego. Wręcz przeciwnie – Sąd jest zobowiązany do interpretowania prawa Wspólnoty w jak najpełniejszej zgodności ze zobowiązaniami wynikającymi z Karty NZ.
4. Sąd stwierdził, że rozporządzenie nakazujące zamrożenie kont bankowych nie narusza praw człowieka skarżących, zgodnie z uznanym przez prawo międzynarodowe *ius cogens*. Rozważono tu:
 - prawo własności: zamrożenie kont stanowi jeden z aspektów legalnej walki z terroryzmem prowadzonej przez ONZ. Co więcej, możliwa jest rewizja listy, kiedy to osoby zainteresowane mogą ubiegać o skreślenie z niej. Możliwe jest także odstąpienie od zamrożenia w razie gdyby naruszało to prawa humanitarne.
 - prawo do obrony: osoby znajdujące się na liście mogą ubiegać się o zweryfikowanie listy sporządzonej przez Radę Bezpieczeństwa za pośrednictwem krajowych organów. Nie istnieje jednak żadna regulacja prawna dająca im prawo do domagania się przesłuchania przed Radą Bezpieczeństwa, gdzie mogliby wystąpić w obronie swoich praw.
 - prawo do kontroli orzeczenia przez sąd wyższej instancji: wyższą instancją nie jest tu sąd wspólnotowy.

Sąd Pierwszej Instancji podkreślił, że nie należy do jego kompetencji kontrolowanie zgodności rezolucji Rady Bezpieczeństwa z prawami człowieka, w związku z reżimem ich ochrony w porządku prawnym Wspólnoty. Nie może też kontrolować, czy Rada Bezpieczeństwa wydając decyzję oparła się na błędnych ustaleniach faktycznych. W braku międzynarodowego sądu zajmującego się kontrolą działalności Rady Bezpieczeństwa, można zauważyć, że nie istnieje instancja, przed którą skarżący mogliby wnieść skargę. Sąd stwierdził jednak, że ten brak nie jest niezgodny z obowiązującym *ius cogens*. Prawo do sądu nie jest bowiem prawem bezwzględnym. W rozpatrywanym wypadku jest ono ograniczone przez immunitet Rady Bezpieczeństwa w zakresie czynności wykonywanych w obronie pokoju i bezpieczeństwa.

Powyżej opisany wyrok pozostaje w związku z podjętymi na szczycie ONZ decyzjami. Szczyt odbył się w dniach 14-16 września 2005 r. w Nowym Jorku i wzięli w nim udział przedstawiciele 191 państw. W czasie szczytu wydano raport m.in. potępiający akty terroryzmu i zachęcono do podjęcia dalszych prac nad jego zwalczaniem, w celu utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

- Rozporządzenie Rady nr 881/2002 z dnia 27 maja 2002 r. w sprawie szczególnych środków restrykcyjnych skierowanych przeciwko niektórym osobom i podmiotom, uchylające Rozporządzenie Nr 467/2001 (Dz. U. WE 2002 L nr 139, s. 9). Zaktualizowana lista osób, grup i podmiotów, do których ma zastosowanie Rozporządzenie Nr 881/2002 (Dz. U. WE L 219/2002, s. 27) pochodzi z dnia 22 sierpnia 2005 r. (poprawiona po raz 52). Dostępna na stronie: http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2002/l_139/l_13920020529en00090022.pdf

- Orzeczenie Sądu Pierwszej Instancji na stronie:
<http://curia.eu.int/en/actu/communiques/cp05/aff/cp050079en.pdf>

Więcej na temat szczytu ONZ i jego rezultatów na stronach ONZ: <http://www.un.org/largerfreedom>

5.4. Unia Europejska.

5.5. Międzynarodowe prawo karne – międzynarodowe trybunały karne.

5.3.1. Izba ds. Zbrodni Wojennych w Bośni i Hercegowinie.

hasła: międzynarodowy trybunał karny, zbrodnie wojenne

Po utworzeniu międzynarodowych trybunałów karnych ds. byłej Jugosławii i Rwandy, oraz trybunałów o charakterze mieszanym dla Sierra Leone i Wschodniego Timoru, najnowszym osiągnięciem prawa międzynarodowego w tej dziedzinie jest powołanie do życia quasi-międzynarodowego sądu karnego, w ramach struktury sądów Bośni i Hercegowiny (BiH), który jest najwyższym sądem w państwie od czasu zawarcia paktu pokojowego w 1995 r. W dziesięć lat po zakończeniu wojny, ma on rozpocząć swój pierwszy proces dnia 14 września (w sprawie Boban Simsic).

Został utworzony na podstawie legislacji wewnętrznej, i działa jako część najwyższego sądu krajowego (State Court). Jego jurysdykcja rozciąga się na najpoważniejsze zbrodnie wojenne. Oblicza się, że około 16,000 osób pozostaje bezkarnych za zbrodnie popełnione w czasie wojny. Przez początkowy okres pięciu lat ma działać przy bliskiej współpracy i wsparciu Międzynarodowym Trybunałem Karnym ds. byłej Jugosławii (MTKJ) i z udziałem sędziów i prokuratorów międzynarodowych. Specjalna izba jest wynikiem procesu, który rozpoczął się dwa i pół roku temu, kiedy w styczniu 2003 r. MTKJ zalecił utworzenie specjalnej izby w ramach sądu i prokuratury BiH. Utworzenie sądu odpowiedzialnego za ściganie i karanie przestępstw wojennych w ramach struktur sądowych wewnętrznych przejawem obecnej tendencji do stawiania na potencjał jurysdykcji krajowych do rozstrzygania wewnętrznych kwestii prawnych.

Więcej informacji na stronach OBWE - http://www.oscebih.org/human_rights/rule_of_law.asp?d=1#2
A także stronach Amnesty International:
<http://web.amnesty.org/report2004/bih-summary-eng>

6. PRZEGLĄD KSIĄŻEK I CZASOPISM.

6.1. Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych nr 8 z 2005 r.

- tekst publikowanych orzeczeń: http://www.prawo.lex.pl/czasopisma/osa/8_05.html

6.2. Orzecznictwo Sądów Polskich nr 9 z 2005 r.

- Uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 20 stycznia 2005 r., I KZP 30/04; art. 82 k.k., art. 577 k.p.k **str. 445** Glosa – *Marii Szewczyk* **str. 449**
- Postanowienie Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 17 listopada 2004 r., V KK 158/04; art. 435 k.p.k., art. 439 § 1 k.p.k **str. 451** Glosa – *Macieja Rogalskiego* **str. 452**

6.3. Przegląd Sądowy nr 9 z 2005 r.

- **Glosa do wyroku** z dnia 9 lutego 2004 r., VI KK 194/03 (dr Andrzej Sakowicz, Uniwersytet w Białymstoku) **str. 141**
- **Glosa do postanowienia** z dnia 24 czerwca 2004 r., III KZ 15/04 (dr hab. Zbigniew Kwiatkowski, profesor Uniwersytetu Opolskiego) **str. 149**
- **Glosa do postanowienia** z dnia 19 stycznia 2004 r., WZ 4/04 (dr Sławomir Steinborn, Uniwersytet Gdański) **str. 161**
- **Glosa do uchwały** z dnia 30 listopada 2004 r., I KZP 26/04 (Szymon Blok, Dąbrowa) **str. 179**
- **Glosa do uchwały** z dnia 25 marca 2004 r., I KZP 43/03 (dr Jarosław Zagrodnik, Uniwersytet Śląski w Katowicach) **str. 182**

6.4. Państwo i Prawo nr 9 z 2005 r.

- Włodzimierz Wróbel: *Odpowiedzialność karna podmiotów zbiorowych (Projekt nowych uregulowań)*
- Marek Żylicz: *Terroryzm lotniczy w świetle prawa międzynarodowego*
- *Wyrok TK w sprawie europejskiego nakazu aresztowania glosy:*
 - Glosa I Władysława Czaplńskiego
 - Glosa II Piotra Hofmańskiego
 - Glosa III Michała Płachty i Romana Wieruszewskiego

7. INFORMACJE I OGŁOSZENIA.